

ג. מכתב מוויען שנת ת"ל.

א"א: המכתב הזה היה ביד ידידי ר' משה סואבי בוויניציא והוא עשה העתקה ממנו בלשון איטאלקי והדפיס אותה במ"ע הנקרא "Vessilo isr." ואח"כ מסר את המכתב בידי ואני הנני נותן לו מקום בתוך המאמרים האלה אשר ראויים הם להוציאם לאור עולם.

ב"ה.

אילי הצדק ידועים מגדלים כנשיעים הלא המה אילני השקמה מלאים סולת המדע והחכמה גבירים וקצינים אנשי חיל רודפי צדק כלם אנשים ראשי בני ישראל אבני קדש בראש קהל קדש ספרדים בוויניציאה יע"א. ועל גביהם אדירי התורה הרבנים גאוני ארץ החכמים השלמים בעלי תריסין המאורות הגדולים עמודי הגולה ישמרו השומר אמת לעולם.

קדמנו בנפש ושוענו וחלינו בכל לב להדרת זיו מעב"ת כל העדה כלם קדושים עם פתשגן הכתב. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשי קהלות קדושות הנמצאים בששון הבירה שם לידיעה נאמנה כי היתה הרוחה במקצת ת"ל ית"ש. יום של עצרת ברור ראינו מטעם המלך וגדוליו, הרחבת זמן הגירוש עד ח' אב הסמוך הבעל"ט. וראוי היה לייחד להדרת זיו מעב"ת לפי כבודכם כתב מיוחד. וכי לא הפסיק הזמן מרוב הטרדות שעברו עלינו. בטחנו ביי ובענות צדק רום זיו מעב"ת שתדיננו לכף זכות כי לא נחת ביעקב לעשות כרצון איש ואיש ולפי הכבוד. ועתה באנו מול הדרת זיו מעב"ת להשמיע במרום קולנו ראה תראה את ענינו ואת יגיע כפנו ויהיו דברנו אשר התחנונו קרובים לפני הדרת זיו כי מה בצע בהרחבת זמן ואחר כך לישב בצוקה וצרה ח"ו ודברי שרים ומושלים גדולים וחשובים דורשי טובתנו ת"ל אנחנו שומעים כי יראו חכמים מתוכם ילמדו לשגר לדלג על הערים על פני כל אחינו שבגולה לאסוף ולכנוס ליקר פדיון קהלה קדושה זו. אם בזאת יאות לנו שיהיה מן המוכן לעת רצון אדוננו הקיסר יר"ה מאה אלפים רייכשטהאלר. וגם אחרי כן אשר יביאו בני ישראל את המנחה לזמנים קצרים עוד מאה אלפים ר"ט. והוצאת השתדלות אלה מזה ואלה מזה עולים ויורדים בסולם מצב בתחתיות ארץ וראשו מגיע עד למעלה לא יאומן כי יסופר בשל מי הראיה הזאת כי באנו עד הלום ת"ל ואם בעה"ש תנאי שבממון קיים יהיו יעלו אותן הוצאות לסך מאה אלפים ר"ט. ~~הגומא~~ והכל נעשה

נגד רצוננו בפועל המושלים גדולים וחשובים שנתכוונו לטובתינו וצעקנו כי טוב לנו אבדד את ה' ואת חוקי מעשיו. פה משנכנסים עצמנו בעול כבוד ומוטות ברזל ורי לנו בצרות ראשונות ואנחנו כלואים ומשוקעים כבר בטיט היון מצולות חובות אשר הם לשכים בעינינו ולצננים בצדרנו והמחיה על הקלקלה אנה אנחנו עולים בהוצאות חדשים ויש לנו אוכלים מרובים ונכסים מועטים וישיבו אותנו דבר. ראש שבטי ישראל אתם נצבים במקום גדולים ומי האיש החסין לרעות את עצמו ולברר עסקיו, פה ימצא את שאהבה נפשו והכל חייבין בראיה מה שאפשר לעשות, ואם נאמר ליסוג אחור מדבריהם כי לא יעשה מפני קצף גדול על ישראל ח"ו והמשכיל יבין ויטעם הגם כי גלה ממנו חן המקום הזה יגענו באנחתנו ומנוחה לא מצאנו משך איזה שנים קשות כל יום קשה מחבירו. עם כל זה נבטל רצוננו מפני רצון אחרים ישראל קדושים הם, נשליך על השם יהיבנו והוא יכלכלנו כרצונו יחיש ויעבור עלינו מה. נשליך נפשותינו מנגד למען כבוד השיית וקדושתו את אשר ישנו פה בתי כנסיות בנאות לתלפיות ובתי מדרשים וכמעט כי אין בית אשר אין שם תת. והקברים שואגים לתרף צועקים מן האדמה על שלא תהיה חיו יד ה' בהם להביא מעשה חטוטין הם כי לא להזכיר מה שיעשו עם הקברים לבד משוב אשר בעת צרה ישועתנו הם כידוע — את אלה תזכרו לנו ותתרגו לנו ותמלאו את משאלותינו והושיענו תחת העת ורום הדרת זיו מעכ"ת כלכם חכמים ונבונים יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה עת כנוס ועת להשליך ההכרח לא ישובת ולא יגונה. וירינו לא שפכו בשיח שפתותינו סך עצום ורב כאמור. אך את הזהב ואת הכסף נספק בגדולים ונסתיים לכשירצה הארון הגדול יר"ה. וחייב כל אדם לראות עצמו כאלו הוא יוצא ובא תוך העם הזה מבין ומביט מאוין ומקשיב כמה חששות שיש לחוש ועיניו רואות כמה מעלות טובות למקום הזה לא עלינו כי אם לכל ישראל ככריח ארמון. לכן חזקו ויאמץ לכבכם הראנו חסדיכם וישעכם תתנו לי כראוי ונכון לעשות עזר וישועה לסך עצום וגדול כשי'. ויהיו הדברים האלו כאלו נתונים נתונים בתוך ידי אנשי חיל נבונים ויודעים לכלכל דבריהם שלוחי דיון ועומדים להתפלל בכבוד ראש בבכי ובתחנונים גדולים לפני הדרת זיו רום מעכ"ת על שבר בת עמינו. ואם גם בזאת לא תשמעו ח"ו לשלוח לנו סך עצום לפום צערא בדרך מתנה, שלחו לנו בתורת הלואה סך עצום ומסוים וטוב ויפה לפי צרכינו המרובים עד כי ירחיב השם את גבולנו ונשלם במיטב. אך את הדבר הזה תעשו חושש עזרתכם לכם כפי הראוי לכבוד המשא אשר יועמם עלינו ואין לאל ידינו כי כל חלב ומיטב כספנו אפס והמעט שנשאר כל אשר לנו במה נחשב הוא לכדי חצי נתינה ראשונה כנוי וכיש לשאר נתינות והוצאות. על כן נקוה לראות מהרה בתפארת עוז צדק מלא ימינכם ככרכת השם אשר נתן לכם יאמרו נא יראי השם איש אל רעהו קומה חזק ונתחזקה בעד עמינו, והדרת רום זיו מעכ"ת תודיעו עד מקום שיריכם שהורות מניעים ודבריכם בנחת נשמעים להרבות עלינו סיועות גדולות כחכמתכם ובינתכם בדרך מתנות או בדרך הלואות ונבטח בהשם ונשען בחסדו הגדול יהי עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יששנו וקויו יחליפו כח אבר כנשרים ונפרע במיטב האי' ותשובתכם הרמה אנחנו מחכים ומצפים עם קבוצת הכסף במדה טובה מלאח וגדושה מהר יקרמונו. והשם רכובו עבים יגדיל ויאדיר וזהר אור מעכ"ת ככבבים

ותצליחו כעל יבלי מים ערבים כרצון מעכ"ת וכרצון אוה' נאמנים חותמים כנמיכות
רוח ושברון לב לאוי יום אי' כ' סיון הת"ל לס"ק פה ווינא.
חד ליתוהי המיוחד בעם ה"ה האב"ד ורי"מ נר"ו לא חזר עדן משמחת בתו.
נאום יהודה רוסא בלא"א מהר"ר יצחק ווינקלר זצ"ל. — נאם יודא בן הר"ר
שמעון ז"ל. — נאם מרדכי בן לא"א. — מרגליות ז"ל. — יחיאל בן מוהר"ר משה
ירמיה גרשון ז"ל איש פונט רפא. — נאם יוסף בן לא"א החסיד מהור"ר זכריה
סג"ל ז"ל. — נאם הקטן אורי ליפמן. — נאם יצחק... — נאם משה צבי מברגדי (?).
מעבר לאגרת הזאת נכתב „לק"ק ויניציא. לידי האלופים וקצינים מבחרי פנינים
רוזנים ומגינים רועי צאן קדשים מנהיגי פרנסי ק"ק ספרדים יצ"ו". מק"ק ווינא.
